

OBSAH

1. MÝTUS, FILOSOFIE, VĚDA (Úvod)	9
2. HORIZONT DĚJIN (Od mýtu k mudrcům)	11
Mytický vztah ke světu	16
Epos a mytologie	17
Orfika	20
Sedm mudrců	21
3. ZROZENÍ FILOSOFIE, ZKOUMÁNÍ A NAUKY	22
(Milétané a staří pýthagorejci)	22
Milétské zkoumání	24
<i>Thalés z Milétu (asi 625 - asi 545 př.n.l.)</i>	24
<i>Anaximandros z Milétu (asi 610 - 546 př.n.l.)</i>	25
<i>Anaximénés z Milétu (asi 585 - 528 př.n.l.)</i>	27
<i>Hekatóios z Milétu (asi 550 - asi 480 př.n.l.)</i>	27
Pýthagorejci	27
<i>Pýthagorás (asi 572 - 494 př.n.l.)</i>	28
Zkoumání a nauka	30
Pýthagorejci klasické doby	31
4. SVĚBYTNOST FILOSOFIE	32
(Xenofanés, Hérakleitos, eleaté)	32
Xenofanés z Kolofónu (asi 569 - 477 př.n.l.)	33
Hérakleitos z Efesu (asi 540 - asi 480 př.n.l.)	34
<i>LOGOS a probuzení</i>	34
<i>Nezjevný soulad</i>	35
<i>Hérakleitův odkaz</i>	37
Eleaté	37
<i>Parmenidés (asi 540 - po roce 470 př.n.l.)</i>	38
<i>Zénón Elejský (asi 490 - 430 př.n.l.)</i>	39
Melissos ze Samu (5. století př.n.l.)	40
5. OBNOVA PŘÍRODNÍ FILOSOFIE	40
(Empedoklés, Anaxagorás, Archeláos)	40
Empedoklés (asi 490 - 435 př.n.l.)	40
Anaxagorás (500 - 428 př.n.l.)	42
Archeláos (5. století př.n.l.)	45
6. ATOMY A PRÁZDNOTA (Leukippos a Démokritos)	45
Démokritos z Abdér (asi 460 - 360 př.n.l.)	46
7. SOFISTÉ	48
Prótagorás (481 - 411 př.n.l.)	49
8. SÓKRATŮV ÚDĚL	50
Hledání Sókrata	52
Sókratův život (469 - 399 př.n.l.)	52

Sókratova filosofie	53
Platónova legenda o Sókratovi	55
Sókratovi žáci	55
Kynici	56
Kyrénská škola	57
Megarská škola	57
9. PLATÓN A AKADÉMIE.....	58
Platónův život (427 - 347 př.n.l.)	58
Platónovo dílo	59
Co je filosofie	60
Filosofické poznání	61
Ideje a světlo	63
Idea a jevový předmět	65
Érós	66
Duše	67
Péče o duši	67
Vesmír	68
Theologie	69
Akadémie	69
Platónův odkaz	70
10. POZNÁNÍ PODSTAT A PŘÍČIN - ARISTOTELÉS	71
Život a dílo (384 - 322 př.n.l.)	71
Filosofie a věda	72
Logické Organon	73
Poznání	74
Metafyzika	74
Fyzika a theologie	76
Duše a etika	77
Lykeion	77
Ve středověku	78
11. STOICKÁ FILOSOFIE	79
Zénón z Kitia (336 - 264 př.n.l.)	79
Kleanthés z Assu (scholarcha 264 - 232 př.n.l.)	79
Chrysippos (asi 280 - 205 př.n.l.)	80
Vanutí a hmota	80
Logika	82
Etika	82
Alegorie	82
Dědictví stoiků	83
12. EPIKÚROS (341 - 270 př.n.l.)	83
Etika	83
Fyzika	84

Duše	84
Epikúrovo dědictví	84
13. SKEPSE	85
Pyrrhón z Élidy (376 - 286 př.n.l.)	85
Skeptici v Akademii	85
Dědictví skeptiků	86
14. HELÉNISTICKÁ VĚDA A FILOSOFIE	86
Alexandrie	87
Gramatici a básníci	88
Matematici a astronomové	89
Eukleidés (3. století př.n.l.)	89
Archimédés ze Syrakús (287 - 212 př.n.l.)	89
Eratosthenés z Kyrény (asi 275 - 195 př.n.l.)	90
Aristarchos ze Samu (3. století př.n.l.)	91
Hipparchos z Níkaie (2. století př.n.l.)	91
Ptolemaios (2. století n.l.)	91
Hérón z Alexandrie (1. století n.l.)	92
Popularizace a úpadek filosofie	92
Eklektická filosofie	93
15. FILOSOFIE V ŘÍMĚ	93
Římské náboženství	94
Autorita a právo	94
Příchod filosofie	95
Cicero (106 - 43 př.n.l.)	95
Stagnace římské filosofie	96
Básníci	97
16. PROLÍNÁNÍ SVĚTŮ	98
Noví pýthagorejci (Apollónios z Tyany)	98
Hermetismus	99
Helénistická alchymie	100
Střední platónici	101
Plútarchos z Chairóneie (45 - 125 n.l.)	102
Milovníci krásy a starobylostí	103
Núménios z Apameie (2. století n.l.)	104
Helénističtí Židé	104
Filón Alexandrijský (asi 15 př.n.l. - 50 n.l.)	105
Gnóse	106
Křesťanství a filosofie	106
Justin Filosof (+ asi roku 165 n.l.)	108
Bez filosofie	109
Kléméns Alexandrijský	109
17. NEOPLATÓNICI A KŘEŠŤANÉ	111

Žáci Ammónia Sakky	111
Křesťanský pokus o syntézu	112
Órigenés (185 - 254)	112
Grégorios z Nyssy (325 - 394)	114
Pseudo-Dionýsios Areopagita	115
Proti křesťanství	115
Plótinós (203 - 270)	116
Porfyrios (232 - 304)	118
amblichos (začátek 4. století)	118
Proklos (410 - 485)	118
Soumrak řecké antiky	119
18. FILOSOFIE U LATINSKÝCH KŘEŠŤANŮ	120
Řecký vliv	120
Aurelius Augustinus (354 - 430)	121
Protiskeptické argumenty	121
Iluminace	122
Vůle	123
Augustinovo dědictví	123
Poslední Římané	123
19. STŘEDOVĚK - VLÁDA METAFYZIKY	127
Pojem křesťanské filosofie	130
Co je to metafyzika	130
Metafyzika a náboženství	134
Křesťanství	134
Theologie	136
Středověká metafyzická filosofie	138
20. NA PRAHU STŘEDOVĚKU	139
Filosofie u byzantských křesťanů	139
Maximos Vyznavač (580 - 662)	140
<i>Svět a bůh</i>	141
<i>Člověk a bůh</i>	141
Jan z Damašku	142
Michael Psellos (1018 - 1079)	143
Latinskí historici a encyklopedisté	143
Latinské mnišství	144
Irské a britské mnišství	144
21. KAROLÍNSKÁ RENESANCE	145
Alkuin (asi 735 - 804)	145
Fredegisus z Tours (zemřel 834)	146
Hrabanus Maurus (784 - 856)	146
Jan Scotus Eriugena (asi 810 - 877)	146
Rozdělení přirozenosti	148

Temná staletí	148
22. PRVNÍ ROZVOJ STŘEDOVĚKÉ FILOSOFIE (11.století)	149
Od Gerberta po školu v Chartres	149
Spor o dialektiku	150
Spor o univerzália	152
Anselm z Canterbury (1033 - 1109)	152
<i>Důkazy boží existence</i>	153
<i>Ontologický důkaz</i>	154
<i>Realismus a racionalismus</i>	155
<i>Anselmovo dědictví</i>	156
23. STŘEDOVĚKÁ ARABSKÁ A ŽIDOVSKÁ FILOSOFIE	157
Al-Fárábí (zemřel 950)	158
Avicenna (980 - 1037)	159
Averroes (1126 - 1198)	160
Ostatní proudy arabské filosofie	161
Arabská přírodověda	162
Středověká židovská filosofie	164
Avicebron (1021 - 1053)	164
Maimonides (1135 - 1204)	165
24. ŠKOLY A MYSTICI 12.STOLETÍ	165
Překladaelé	166
Dominik Gundisalvi	167
Škola v Chartres	167
Bernard z Chartres (zemřel asi 1130)	168
Vilém z Conches (asi 1080 - 1145)	168
Gilbert de la Porrée (1076 - 1154)	170
Theodorik z Chartres (zemřel asi 1155)	171
Bernard Silvestri (zemřel 1167)	173
Žáci chartreských mistrů	173
Alain z Lille (1128 - 1202)	173
Jan ze Salisbury (asi 1110 - 1180)	174
Pařížská škola	175
Petr Lombard	175
Petr Abaelard (1079 - 1142)	176
<i>Abaelard a spor o univerzália</i>	176
<i>Abaelardovo dialektické nadšení</i>	178
<i>Dialektika a scholastická metoda</i>	178
Mystičtí antidialektici	179
Bernard z Clairvaux (1091 - 1153)	179
<i>Pokora, láska, kontemplace, extáze</i>	180
<i>Nadpřirozená etika</i>	181
<i>Bernardovi žáci</i>	182

Mystičtí scholastici u sv. Viktora	182
Hugo od sv. Viktora (1096 - 1141)	183
<i>Lidská moudrost</i>	183
<i>Víra a rozum</i>	184
<i>Hugonovi žáci</i>	185
Filosofie v pokusech o reformu církve	185
Amalrik z Bene (zemřel asi 1206)	186
Joachim de Fioris (1132 - 1202)	186
25. KLASICKÁ FORMA STŘEDOVĚKÉ FILOSOFIE (13. století)...	187
Překlady, zákazy a přijetí Aristotela	189
David z Dinantu (1160 - 1210)	190
Latinský averroismus	191
Františkánská škola	192
Alexandr z Hales (před 1186 - 1245)	193
Bonaventura (1221 - 1274)	193
<i>Cesta člověka k bohu</i>	194
<i>Poznání empirické a poznání osvícením</i>	194
<i>Bůh a svět</i>	195
<i>Člověk</i>	196
<i>Poznání boha</i>	196
<i>Metafyzika a mystika světla</i>	196
<i>Po Bonaventurovi</i>	197
Petr z Olivi (1248 - 1298)	197
Dominikánská škola	198
Albert Velký (1193 - 1280)	198
<i>Albertův aristotelismus</i>	199
<i>Albertova scholastická metoda</i>	200
<i>Albertovo dědictví</i>	200
Tomáš Akvinský (asi 1225 - 1274)	201
<i>Theologie a filosofie</i>	202
<i>Důkazy boží existence</i>	203
<i>Esence a existence</i>	204
<i>Látka a forma</i>	205
<i>Univerzália</i>	205
<i>Tomáš a přírodní věda</i>	206
<i>Tomášovo dědictví</i>	206
Oxford a empirismus 13. století	207
Robert Grosseteste (před 1175 - 1253)	207
Roger Bacon (asi 1214 - asi 1294)	211
Přírodověda a zákaz averroismu roku 1277	214
26. POSLEDNÍ GENERACE STARÉ SCHOLASTIKY	
(Kolem roku 1300)	216

Albertisté	217
Raimundus Lullus (1235 - 1315)	217
Arnold z Villanova (1238 - 1311)	218
Johannes Duns Scotus (asi 1264 - 1308)	218
<i>Theologie a filosofie, víra a rozum</i>	218
<i>Intuice a abstrakce, jednotlivé a obecné</i>	219
<i>Quidditas a haecceitas</i>	219
<i>Vůle</i>	220
<i>Scotismus</i>	220
27. KRITICI A MYSTIKOVÉ (14.století a začátek 15.století)	221
Via antiqua	222
Matematická kritika	223
Počátky nové kritické filosofie v Paříži	224
William Occam (před 1300 - 1350)	225
<i>Theologie, filosofie, logika</i>	226
<i>"Occamova břitva"</i>	226
<i>Intuice a abstrakce</i>	226
<i>Univerzália</i>	227
<i>Etika</i>	227
<i>Fyzika</i>	227
<i>Occamovo dědictví</i>	228
Jean Buridan (asi 1300 - 1362)	229
Mikuláš z Oresme (zemřel 1382)	229
Nová mystika	229
Mistr Eckhart (1260 - 1327)	230
<i>Na pomezí panteismu</i>	231
<i>Cesta k bohu</i>	231
<i>Filosofické aspekty Eckhartovy nauky</i>	231
<i>Eckhartovi následovníci</i>	232
Devotio moderna	232
Reformní realismus	233
John Wyclif (1320 - 1384)	233
Jan Hus (asi 1372 - 1415)	234
28. PESTRÝ SVĚT RENESANČNÍHO MYŠLENÍ	234
29. MIKULÁŠ KUSÁNSKÝ (1401 - 1464)	237
Na rozhraní věků	237
Vědoucí nevědomost	238
Jednota protikladů	239
Bůh a svět	239
Jednota nad protiklady	239
Člověk a poznání	240
Svět a přírodní věda	240

Kusánského dědictví	241
30. RENESANCE STARÝCH FILOSOFICKÝCH ŠKOL	241
Renesanční platónici	241
Gemistos Plethon (1355 - 1450)	242
<i>Plethonova tajná nauka</i>	242
Marsiglio Ficino (1433 - 1499)	243
<i>Platón, hermetická tradice a křesťanská zvěst</i>	243
<i>Duše</i>	244
<i>Světlo a láska</i>	245
<i>Bůh a svět</i>	245
Giovanni Pico della Mirandola (1463 - 1494)	245
Renesanční aristotelici	246
Obnova stoické filosofie	246
Renesanční skeptická filosofie	247
<i>Michel de Montaigne (1533 - 1592)</i>	247
31. HUMANISMUS	247
Umělci a myslitelé	249
Leonardo da Vinci (1452 - 1529)	249
Filologové a literáti	249
Erasmus Rotterdamský (asi 1465 - 1536)	250
<i>Moudrost a mravnost</i>	250
<i>Nové lidství a církevní reformace</i>	251
Thomas More (1478 - 1535)	251
Přirozená kultura	251
Přirozené náboženství	251
Přirozený zákon	252
32. VELKÁ REFORMACE	252
Filosofie v pozdějším protestantském prostředí	253
33. HUMANISTICKÁ KATOLICKÁ THEOLOGIE	253
Francois de Sales (1567 - 1622)	253
34. DRUHÁ SCHOLASTIKA	254
Renesance tomismu	254
Jezuité	254
<i>Počátky filosofie u jezuitů</i>	255
<i>František Suárez (1548 - 1617)</i>	255
<i>Suárezovo dědictví</i>	256
35. MYSTIKA	256
Jakob Böhme (1575 - 1624)	257
<i>Theoskopie</i>	257
<i>Böhmeho dědictví</i>	258
36. ALCHYMIE	258
Faustovský mýtus	259

Paracelsus (1493 - 1541)	259
Michal Sedziwój (1566 - 1636)	260
37. ASTROLOGIE	260
38. FILOSOFIE A PŘÍRODOVĚDA	261
Mikuláš Koperník (1473 - 1543)	262
Renesanční přírodní filosofie	262
Bernardino Telesio (1507 - 1588)	263
Giordano Bruno (1548 - 1600)	263
Tommaso Campanella (1568 - 1639)	264
Johannes Kepler (1571 - 1630)	264
Galileo Galilei (1564 - 1642)	265
Francis Bacon (1561 - 1626)	266
<i>Věda pro praxi</i>	267
<i>Empirie a indukce</i>	267
<i>Iluze poznání</i>	267
<i>Rozdělení vědy</i>	268
<i>Baconovo dědictví</i>	268
39. Z RENESANCE DO NOVOVĚKU	269
Posun a vývoj filosofické terminologie	270
Terminologické ohlédnutí	271
40. PŘIROZENÝ SVĚT, LÁSKA K MOUDROSTI A POZNÁNÍ	271
41. DODATEK O FILOSOFECH	274
42. BIBLIOGRAFIE DĚL K ANTICKÉ FILOSOFII A KULTUŘE ..	275
Česká a slovenská literatura a překlady	275
Pramenné texty řecké	280
Pramenné texty latinské	281
Německá literatura a překlady	281
Francouzská literatura	282
Anglická literatura	283
Polská literatura	283
43. BIBLIOGRAFIE DĚL KE STŘEDOVĚKÉMU	
A RENESANČNÍMU MYŠLENÍ	283
Česká a slovenská literatura a překlady	283
Pramenné texty řecké	286
Pramenné texty latinské	286
Německá literatura a překlady	288
Francouzská literatura	290
Anglická literatura	290
Polská literatura	291
REJSTŘÍK.....	292
EDIČNÍ POZNÁMKA.....	305
OBSAH.....	306